

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

17 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

TOMA Nadejda
CATAN Liliana
DIACONU Iurie
GUZUN Ion
BOICO Victor

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Bodareu Octavian, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 22 martie 2022, în cauza penală a lui

Covali Alexandr XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX

și

Vasilișin Victor XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.05.2021 – 20.09.2021;

Instanța de apel: 18.10.2021 – 22.03.2022;

Instanța de recurs: 25.05.2022 – 17.10.2022.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Central, din 20 septembrie 2021: **Covali Alexandr** a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal la închisoare pe un termen de 4 ani, a cărei executare a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 3 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa și a exercita funcții publice în cadrul MAI pe un termen de 5 ani.

Vasilișin Victor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal la închisoare pe un termen de 4 ani, a cărei executare a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 3 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa și a exercita funcții publice în cadrul MAI pe un termen de 5 ani.

S-a dispus încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 2310 lei în beneficiul statului, în mod solidar, din contul inculpaților Covali Alexandr și Vasilișin Victor.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că

Inculpatul **Covali Alexandr**, activând în funcția de ofițer superior de sector al sectorului de poliție nr. 1 al Inspectoratului de Poliție Dondușeni, fiind numit în această funcție conform ordinului IGP nr. 761ef. din 12.12.2014, fiind, potrivit prevederilor art. 123 alin. (1) Cod penal, persoană publică, contrar prevederilor art. 3 din CoEDO, art. 24 alin. (2) Constituția Republicii Moldova, art.10 alin. (1), alin. (3), art. 11 alin. (8) și (9) Cod de procedură penală, art. (4), art.18, art. 26 alin.(1), lit. a),

art.28 alin. (1) lit. g), art. 35 alin. (1) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (1), art. 6 alin. (1) și art.7 Legea nr. 218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc, art. 9, pct.7, art. 19, art. 20, pct. 4), pct. 5) din Statutul disciplinar al polițistului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 502 din 09.07.2013 (în vigoare la data săvârșirii faptei incriminate), care-i obligau să-și desfășoare activitatea exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, să nu aplice, să nu încurajeze și să nu tolereze tortura, tratamentul inuman sau degradant, să nu maltrateze pe nimeni fizic sau psihic, să nu aplice acțiuni sau metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, să aplice forța fizică, și mijloacele speciale doar în strictă conformitate cu legea și în cazul în care metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea atribuțiilor Poliției, să evite aplicarea forței fizice, să apere viața, integritatea corporală, sănătatea și libertatea persoanei, să aibă un comportament demn și respectuos pentru persoane, să nu abuzeze de calitatea oficială și să nu compromită, prin activitatea sa publică, prestigiul funcției sau al autorității din care face parte, să poarte răspundere pentru starea disciplinară și ordinea regulamentară din subdiviziunea pe care o conduce, fiind exemplu în respectarea prevederilor legislației în vigoare și a instrucțiunilor de serviciu, a regulilor de conviețuire socială, având o conduită ireproșabilă în toate împrejurările, au comis intenționat acte de tratament inuman și degradant în următoarele circumstanțe:

Astfel, la 21 februarie 2018, aproximativ la ora 22:00, Covali Alexandr împreună cu Vasilișin Victor, aflându-se în exercițiul funcției și fiind în incinta biroului de serviciu cu nr. 21 din IP Dondușeni, amplasat în or. Dondușeni, str. Independenței 43, manifestând comportament inuman și degradant față de Dranga Igor, care a fost invitat la poliție pentru documentarea unei presupuse fapte ilicite comise de către acesta, urmărind scopul de a-l intimida și umili pe acesta, de a exercita presiune asupra lui, de a-l discrimina prin manifestarea superiorității sale, intenționat, i-a aplicat lui ultimului câteva lovituri cu mâna în regiunea capului, adresându-i-se pînă la aceasta cuvinte necenzurate și replici umilitoare, cauzându-i dureri și suferințe fizice și psihice, exprimate prin sentimente de teamă, stare de tensiune emoțională, neliniște.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 201817D0014 din 31 martie 2018 la Dranga Igor a fost constatată vătămare corporală ușoară, cu dereglarea sănătății de scurtă durată, manifestată prin edemul țesuturilor moi a frunții pe dreapta, edemul buzei superioare pe stînga, înlăturarea posttraumatică a dinților 2,3 din stînga de pe maxilarul de sus, au fost cauzate prin acțiunea traumatică a unor obiecte contodente dure, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

Aceste acțiuni ale lui Covali Alexandr au fost încadrate în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal – *cauzarea intenționată a durerilor sau suferințelor fizice ori psihice, care reprezintă tratament inuman ori degradant, săvârșit de două persoane.*

Inculpatul **Vasilișin Victor**, activând în funcția de șef al sectorului de poliție nr. 1 al Inspectoratului de Poliție Dondușeni fiind numit în această funcție conform ordinului IGP nr. 496 ef. din 02.09.2016, potrivit prevederilor art. 123 alin. (1) Cod penal, persoană publică, contrar prevederilor art. 3 din CoEDO, art. 24 alin. (2)

Constituția Republicii Moldova, art.10 alin. (1), alin. (3), art. 11 alin. (8) și (9) Cod de procedură penală, art. (4), art.18, art. 26 alin.(1), lit. a), art.28 alin. (1) lit. g), art. 35 alin. (1) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (1), art. 6 alin. (1) și art.7 Legea nr. 218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc, art. 9, pct.7, art. 19, art. 20, pct. 4), pct. 5) din Statutul disciplinar al polițistului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 502 din 09.07.2013 (în vigoare la data săvârșirii faptei incriminate), care-i obligau să-și desfășoare activitatea exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, să nu aplice, să nu încurajeze și să nu tolereze tortura, tratamentul inuman sau degradant, să nu maltrateze pe nimeni fizic sau psihic, să nu aplice acțiuni sau metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, să aplice forța fizică, și mijloacele speciale doar în strictă conformitate cu legea și în cazul în care metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea atribuțiilor Poliției, să evite aplicarea forței fizice, să apere viața, integritatea corporală, sănătatea și libertatea persoanei, să aibă un comportament demn și respectuos pentru persoane, să nu abuzeze de calitatea oficială și să nu compromită, prin activitatea sa publică, prestigiul funcției sau al autorității din care face parte, să poarte răspundere pentru starea disciplinară și ordinea regulamentară din subdiviziunea pe care o conduce, fiind exemplu în respectarea prevederilor legislației în vigoare și a instrucțiunilor de serviciu, a regulilor de conviețuire socială, având o conduită ireproșabilă în toate împrejurările, au comis intenționat acte de tratament inuman și degradant în următoarele circumstanțe:

Astfel, la 21 februarie 2018, aproximativ la ora 22:00, Vasilișin Victor împreună cu Covali Alexandr, aflându-se în exercițiul funcției și fiind în incinta biroului de serviciu cu nr. 21 din IP Donușeni, amplasat în or. Donușeni, str. Independenței 43, manifestând comportament inuman și degradant față Dranga Igor, care a fost invitat la poliție pentru documentarea unei presupuse fapte ilicite comise de către acesta, urmărind scopul de a-l intimida și umili pe acesta, de a exercita presiune asupra lui, de a-l discrimina prin manifestarea superiorității sale, intenționat, i-a aplicat ultimului câteva lovituri cu mâna în regiunea capului, cauzându-i dureri și suferințe fizice și psihice, exprimate prin sentimente de teamă, stare de tensiune emoțională, neliniște.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 201817D0014 din 31 martie 2018 la Dranga Igor a fost constatată vătămare corporală ușoară, cu dereglarea sănătății de scurtă durată, manifestată prin edemul țesuturilor moi a frunții pe dreapta, edemul buzei superioare pe stânga, înlăturarea posttraumatică a dinților 2,3 din stânga de pe maxilarul de sus, au fost cauzate prin acțiunea traumatică a unor obiecte contodente dure, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

Aceste acțiuni ale lui Vasilișin Victor au fost încadrate în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal – *cauzarea intenționată a durerilor sau suferințelor fizice ori psihice, care reprezintă tratament inuman ori degradant, săvârșit de două persoane.*

3. Sentința în cauză a fost atacată cu apel de către procurorul Lungu Vitalie, și avocatul Fencovschi Eugeniu, în numele inculpaților Covali Alexandr și Vasilișin Victor.

3.1 Procurorul prin apel a solicitat casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă executarea pedepsei cu închisoare, stabilită lui Covali Alexandr și Vasilișin Victor în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, în penitenciar de tip semiînchis, cât și să fie stabilit termenul de 7 ani pentru pedeapsa complimentară – privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitatea.

În motivarea cerințelor apelantul a arătat că individualizarea pedepselor aplicate inculpaților pentru fapta de cauzare intenționată a durerilor sau suferințelor fizice ori psihice este una eronată, deoarece infracțiunea a fost comisă de către persoane publice, în urma aplicării violenței, a neconștientizării pericolului social al acțiunilor infracționale, soldate cu suportarea de către victimă a unei traume psihologice temporare.

Prin urmare, nu vor fi atinse scopurile prevăzute de art. 61 alin. (2) Cod penal potrivit cărora, pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților cât și a altor persoane.

3.2. Avocatul Eugeniu Fencovschi în apelul declarat în numele inculpaților Covali Alexandr și Vasilișin Victor a relatat că vinovăția inculpaților nu a fost demonstrată, concluzia instanței de fond fiind bazată pe presupuneri.

Astfel, partea vătămată Dranga Igor a fost audiat pe parcursul urmăririi penale de 4 ori, o dată a fost supus confruntării cu inculpații, precum și o dată audiat în ședința de judecată și în toate cazurile partea vătămată a dat declarații contradictorii în ceea ce privește anumite elemente de fapt avînd o importanță semnificativă pentru stabilirea adevărului.

Declarații contradictorii au dat și martorii acuzării, și anume martorul Zabolotnaia Maria, care fiind audiată în cadrul urmăririi penale a declarat, că în noaptea zilei de 21 februarie 2018 fiul său a venit acasă la ea, însă nu a văzut pe fața acestuia și nici pe haine urme de sânge. Totuși fiind audiată în instanța de judecată martorul Zabolotnaia Maria a declarat că puloverul și scurta în care era îmbrăcat era pătat cu sânge.

Totodată potrivit raportului de constatare nr. 201817P0039 din 23 februarie 2018, la partea vătămată au fost constatate leziuni corporale ușoare, iar din raportul de expertiză judiciară nr. 201817D0014 din 31 martie 2018 rezultă că la Dranga Igor s-au constatat leziuni corporale ușoare, care nu sunt caracteristice unei maltratări.

Mai mult, conform raportul de expertiză judiciară psihiatrică nr. 201837A0261 din 14 august 2018, la partea vătămată Dranga Igor nu s-a constatat traumă psihologică și respectiv consecințe ale traumei psihologice.

Menționează că medicul legist Frecăuțanu Iurie a reiterat faptul că leziunile corporale depistate la partea vătămată Dranga Igor nu sunt caracteristice unei maltratări și că acestea au apărut în rezultatul unei forțe fizice mici.

De asemenea, la materialele cauzei nu este anexat nici un înscris, din care ar rezulta că pata cenușie-brună de pe coala de hârtie în care se află dinții părții vătămate Dranga Igor reprezintă sânge și că acest sânge aparține acestuia.

Drept urmare, a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Covali Alexandr și Vasilișin Victor să fie achitați de învinuirea adusă.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 22 martie 2022 a fost respins ca nefondat apelul procurorului și admis apelul avocatului Eugeniu Fencovschi, în numele inculpaților Covali Alexandr și Vasilișin Victor, casată, din alte motive, sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal intentat în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, în privința lui Covali Alexandr și Vasilișin Victor, pe motiv că în privința acestora există o hotărâre a organului de urmărire penală de scoatere de sub urmărire penală și clasare a procesului penal.

A fost respinsă solicitarea procurorului privind încasarea în mod solidar din contul inculpaților cheltuielile de judecată în mărime de 2310 lei.

4.1. Pentru a hotărî astfel, instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei, a indicat că, prima instanță a judecat superficial cauza, în lipsa unei cercetări obiective a tuturor probelor anexate la materialele cauzei, cu aprecierea eronată a împrejurărilor cauzei, or verificarea suplimentară, obiectivă și multilaterală a probelor administrate în prezenta cauză, condiționează soluția de încetare a procesului penal.

Conform art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, *sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă: ...există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal.*

La caz, urmărirea penală în cauza penală nr. 2018118002 a fost începută la 07 martie 2018 de Procuratura r. Dondușeni în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, pe faptul pretinsei maltratării a lui Dranga Igor de către polițiști.

Prin ordonanța de clasare a cauzei penale din 26 martie 2019 a fost dispusă clasarea cauzei penale nr. 2018118002 din motiv că, în cazul dat nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului, adjunct al Procurorului General din 12 iunie 2019, a fost dispusă anularea totală a ordonanței privind clasarea cauzei penale nr. 2018118002, dispusă la 26 martie 2019, ca fiind afectată de vicii fundamentale, cu reluarea urmăririi penale pe caz.

Prin ordonanța din 25 octombrie 2019 s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală a lui Vasilișin Victor Mihai și a lui Covali Alexandr Anatol, deoarece fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu clasarea cauzei penale nr. 2018118002 din motivul că în cazul dat nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului, adjunct al Procurorului General, Mircea Roșioru din 27 noiembrie 2019, a fost dispusă anularea totală, ca fiind afectată de vicii fundamentale, a ordonanței nominalizate mai sus.

Instanța de apel, analizând ordonanțele enunțate, a conchis că acestea contravin prevederilor art. 6 pct. 44), art. 22 alin. (2), art. 4 Protocolul 7 al CoEDO și art. 7 alin. (2) Cod penal, conform cărora, *hotărârea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală sau de încetare a urmăririi penale, precum și hotărârea judecătorească definitivă, împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o nouă învinuire mai gravă pentru aceeași persoană, pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea pronunțată și nimeni nu poate fi supus urmăririi penale și pedepsei penale de mai multe ori pentru una și aceeași faptă. Prin viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat*

hotărîrea pronunțată se subînțelege încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de CoEDO, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Raportând prevederile expuse supra la actele cauzei, s-a constatat că, pentru emiterea ordonanțelor din 12 iunie 2019 și 27 noiembrie 2019 nu a fost invocat vreunul din temeiurile menționate în vederea posibilității redeschiderii procesului penal în privința inculpaților Covali Alexandr și Vasilișin Victor, făcându-se referiri la faptul neasigurării punerii efective în aplicare a legislației naționale, precum și la faptul că organul de urmărire penală nu a întreprins măsurile relevante prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei în vederea stabilirii adevărului.

Prin urmare, circumstanțele reținute în ordonanțele din 12 iunie 2019 și 27 noiembrie 2019, iar faptul că organul de urmărire penală nu a desfășurat pe deplin și complet acțiunile necesare de urmărire penală, nu constituie vicii fundamentale în accepțiunea art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, ci erori procesuale admise de organul de urmărire penală, care nu pot fi puse în sarcina inculpaților și nu pot fi imputate acestora.

Mai mult, Codul de procedură penală recunoaște dreptul procurorului ierarhic superior de a anula, în ordine de control ierarhic, ordonanțele procurorului ierarhic inferior, însă această posibilitate trebuie să fie condiționată de un anumit termen pentru efectuarea controlului dat.

În speță, se atestă în mod evident depășirea de către procurori a termenului de 15 zile prevăzut la art. 299 alin. (1) Cod de procedură penală pentru exercitarea controlului ierarhic superior.

Astfel, ordonanța de clasare a cauzei penale a fost adoptată la 26 martie 2019, fiind anulată prin ordonanța adjunctului Procurorului General la 12 iunie 2019, adică peste aproape 3 luni.

La fel, ordonanța de scoatere a inculpaților de sub urmărire penală a fost emisă la 25 octombrie 2019, iar ulterior a fost anulată prin ordonanța adjunctului Procurorului General Mircea Roșioru din 27 noiembrie 2019, adică peste treizeci de zile.

Având în vedere cele expuse și ținând cont de cele stipulate în art. 251 Cod de procedură penală, instanța de apel a conchis că ordonanțele din 12 iunie 2019 și 27 noiembrie 2019 nu sunt întemeiate pe circumstanțele prevăzute în art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, sunt lovite de nulitate absolută și nu produc careva consecințe juridice.

Privitor la solicitarea procurorului privind încasarea de la inculpați a cheltuielilor judiciare în sumă de 2310 lei, instanța de apel a ajuns la concluzia privind respingerea acesteia, nefiind constatată vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii incriminate și lipsește temeiul încasării din contul acestora a sumelor pretinse.

5. Recurs ordinar declară procurorul Bodareu Octavian, care, invocând prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei.

În motivarea recursului, titularul arată că instanța de apel neîntemeiat a indicat ca au fost încălcate prevederile art. 22 Cod de procedura penala și art. 4 Protocolul nr. 7 CoEDO.

Măsura scoaterii de sub urmărire penală nu este o măsură definitivă, întrucât ea este supusă controlului ierarhic și nu poate fi asimilată unei hotărâri de achitare.

Reluarea urmăririi penale nicidecum nu presupune că persoana este urmărită de mai multe ori, deoarece este una și aceeași urmărirea penală, desfășurată în cadrul aceluiași proces penal, care, de fapt, nu a fost pornită din nou, repetată, dar pur și simplu a fost reluată.

Astfel, ordonanța de clasare nu este o hotărâre procesuală definitivă, considerent din care aceasta nu va constitui o încălcare a prevederilor art. 22 alin. (3) Cod de procedură penală, art. 7 alin. (2) Cod penal și art. 4 Protocolul nr. 7 CoEDO.

La caz, ordonanțele adjuncților Procurorului General din 12 iunie 2019 și din 27 noiembrie 2019 sunt adoptate și motivate în baza art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, iar art. 52 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală indică la dreptul procurorului ierarhic superior de a anula actele ilegale ale procurorului ierarhic inferior.

De asemenea, greșit s-a invocat că *termenul de 15 zile prevăzut de legislator pentru examinarea de către procuror a plângerii depuse de participanții la proces, se referă inclusiv și la efectuarea de către procuror a controlului ierarhic superior a ordonanțelor emise, termenul dat urmând a fi asimilat pe deplin acțiune de control ierarhic superior din partea procurorului*, or în temeiul art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, *reluarea urmăririi penale poate avea loc doar în interiorul termenului de prescripție de tragere la răspundere penală pentru fapta respectivă*, iar conform art. 60 alin. (8) Cod penal, *prescripția nu se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni de tortură*, organul de urmărire penală fiind obligat, să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului (art. 254 Cod de procedură penală).

Mai mult, art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală stipulează că încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezenta, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștința de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

În speță, la prezentarea materialelor de urmărire penală, apărarea nu a invocat nulitatea actelor procedurale efectuate pe parcursul urmăririi penale, ci doar s-a solicitat clasarea cauzei penale din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, ceea ce prezuma că au fost de acord cu legalitatea acestor acte procedurale.

6. În corespundere cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință depune avocatul Fencovschi Eugeniu, în numele inculpaților, solicitând dispunerea inadmisibilității recursului ordinar declarat.

7. Titularul recursului ordinar s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a depus cererea în termen.

8. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul recursului declarat de acuzatorul de stat, acesta se întemeiază pe temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-a găsit confirmare în speța dedusă judecății, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art. 414 Cod de procedură penală, *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal notează, că hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Pentru a concluziona astfel, instanța de recurs reține că instanța de apel la examinarea cauzei a comis un șir de erori și anume:

În primul rând, se menționează că instanța de apel a pus la baza concluziei de încetare a procesului penal probe ce nu au fost cercetate în ședința primei instanțe și a celei de apel.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (6) Cod de procedură penală, *instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.*

La caz, din materialele cauzei penale se reliefează împrejurarea că aceste prevederi legale nu au fost întocmai respectate, or probele puse la baza soluției de încetare a procesului penal, intentat în baza art. 166¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, în privința lui Covali Alexandr și Vasilișin Victor și anume: *ordonanța de clasare a cauzei penale din 26 martie 2019, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 25 octombrie 2019 precum și ordonanțele adjuncților Procurorului General din 12 iunie 2019 și din 27 noiembrie 2019* nu au fost cercetate în ședința de judecată, nu au fost indicate în procesul-verbal al ședinței de judecată și nu s-au audiat părțile vis-a-vis de probe și de soluția de încetare.

Mai mult, apărarea pe întreg procesul penal a pledat **exclusiv** pentru achitarea inculpaților Covali Alexandr și Vasilișin Victor, iar soluția de încetare a fost adoptată, din oficiu, fără a se ține cont de faptul că:

- încetarea procesului penal poate avea loc doar pentru temeiuri de nereabilitare;
- punerea în discuție a acestei chestiuni are importanță și pentru verificarea respectării termenului prevăzut de alin. (4) art. 251 Cod de procedură penală;
- invocarea precum și constatarea nulității unor acte procesuale sau încălcarea esențială ale normelor de procedură penală nu poate constitui temei de încetare a procesului penal, ci este necesar de examinat problema sub aspectul admisibilității probelor sau reducerii pedepsei.

Așadar, în vederea respectării dreptului la un proces echitabil, instanța de apel era obligată să discute chestiunea încetării procesului penal cu părțile și la necesitate să acorde timp și facilități necesare pregătirii în susținerea și expunerea poziției părților.

În al doilea rând, instanța de apel, la întocmirea hotărârii, nu a îndeplinit cerințele art. 394 Cod de procedură penală și hotărârea nu corespunde rigorilor legii.

La caz, în partea descriptivă a hotărârii instanței de apel se indică constatarea stării de fapt și de drept reținută prin sentința de condamnare, fără o indicare ulterioară a învinuirii pe baza căreia persoana a fost trimisă în judecată.

Drept urmare, decizia instanței de apel are conținutul unei hotărâri de condamnare și nu de încetare.

În al treilea rând, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentelor părților și judecarea în ordine de apel, în prezenta cauză penală, a fost viciată.

Astfel, potrivit prevederilor art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală *instanța de apel, judecând apelul, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, ele constituind fondul apelului și acestea trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, fiind confruntate cu întreg materialul probator al cauzei.*

În lumina practicii CtEDO, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză (*hotărârea Fomin versus Republica Moldova*).

În acest sens se atestă că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia. Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea argumentelor invocate de apelanți prin formularea unui răspuns la fiecare argument, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

În această ordine de idei, se menționează că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (*hotărârea CtEDO Achina versus Romania*). Totodată, deși instanțele nu sunt obligate să se expună asupra motivelor de respingere a fiecărui argument a unei părți (*hotărârea Ruiz Torija versus Spania*), acestea nu sunt scutite de obligația de a examina în modul corespunzător principalele motive invocate și de a le da un răspuns (*hotărârea Moreira Ferreira versus Portugalia*).

Verificând decizia recurată, Colegiul penal lărgit constată că, la caz, atât acuzarea cât și apărarea au indicat la un șir de erori de fapt și de drept (*a se vedea pct. 3 a prezentei hotărâri*), iar instanța de apel nu le-a analizat și nu s-a pronunțat motivat asupra niciunui argument a apelanților.

Toate cele menționate supra au dus la derogarea de la prevederile art. 394 alin. Cod de procedură penală, fapt ce a afectat în consecință procesul de soluționare corectă a chestiunilor de fapt și de drept prevăzute la art. 385 alin. (1) Cod de procedură penală.

În al patrulea rând, instanța de apel nu a făcut o apreciere a probelor în conformitate cu prevederile art. 101-101 Cod de procedură penală.

În sensul celor constatate, Colegiul, reținând prevederile art. art. 100 alin. (4), 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, evidențiază că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor și ea poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de normele de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu

confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, instanța de recurs menționează că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Mai mult, justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate din punct de vedere al coroborării lor, după veridicitate, relevanța, concludența și utilitatea acestora. Doar simpla enumerare a probelor, fără coroborarea lor, nu reprezintă efectuarea procesului de apreciere a probelor, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, iar hotărârea este bazată pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele.

Contrar celor relatate mai sus, la caz, instanța de apel nu a făcut o analiză și coroborare între probele administrate, ea doar le-a enumerat, transcriindu-le, fără a descrie conținutul lor.

Cu titlu de concluzie, Colegiul statuează că pentru a corespunde criteriilor de calitate, o hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată suficient. Motivarea hotărârii judecătorești constituie o garanție pentru părți în fața eventualului arbitriar judecătoresc, precum și singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar, circumscriindu-se astfel noțiunii de proces echitabil în condițiile prevăzute de art. 6 CoEDO.

Tot aici, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Așadar, cele constatate de instanțele ierarhic-inferioare nu pot fi considerate ca corespunzând exigențelor CoEDO, or obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil și doar o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*hotărârea CtEDO Suominen versus Finlanda*), iar omisiunea instanțelor de a face o analiză a probatoriului administrat și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe cât și asupra argumentelor invocate de parte, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor.

Mai mult, decizia este lipsită de *claritate*, ea neputând fi considerată motivată suficient, pentru a permite părților să înțeleagă motivele pe care se întemeiază actul de justiție, în vederea prezentării de contraargumente în instanțele superioare (*hotărârea CtEDO Hadjianastassiou versus Grecia*).

Drept consecință, decizia instanței de apel urmează a fi desființată *ad integrum*, or în cauza dată, instanța de apel nu și-a exercitat în deplină măsură atribuțiile prevăzute de lege și această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, deoarece aceasta nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și de a se pronunța asupra legalității sentinței primei instanțe, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legale.

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra circumstanțelor arătate în prezenta hotărâre, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și invocărilor recurențelor, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Bodareu Octavian, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 22 martie 2022 în cauza penală privindu-i pe **Covali Alexandr XXXXX** și **Vasilișin Victor XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 17 noiembrie 2022.

Președinte

TOMA Nadejda

Judecători

CATAN Liliana

DIACONU Iurie

GUZUN Ion

BOICO Victor